

Z a t w e e f c h u U w i s e s.

№. 35. Zettortdeenâ 27tâ August 1836.

J a u n a s s i n n a s.

No Birschumuischas. Schogadd atkal ihpafchi un itt skaidri rebsams, ka Deewa dohmas ne irr muhsu dohmas, un winna zelli newaid muhsu zelli. Pawaffarâ muhsu rudsu lauki bija wahji un weetahm ispuuischi, un laudis dohmaja: buhs atkal tufsch gads! bet rauggeet mehâ, paldees Deewam, wairak effam plahwuschî ne kâ pehrn gadd! Seedu laiks rudsseem ne bija isdemigs, leetus un auka plohfjahs un deenas bija wehfas kâ ruddeni, bet, redsi! wahrpahm irr papilnam graudinu un rudsî irr dauds raschigaki ne kâ isgahjuschâ gaddâ, fur tomehr labs un auglîgs seedu laizinsch bija. Up Johrgeem bija stipra salna pehz ittin farstahm deenahm, ausas un kartupeli bija isfehî un kahposti dehstijami woi jau dehstîti; schi salna sinnams darrija dauds skahdes pa dahrseem un pa mescheem, bet — ausas, kartupeli un kahposti wissur labbi stahw un sohla dauds auglu. Alnahze seena laiks ar leetu un ar stipru wehju un laudis jau eefahze kleebsin: Uk tawu nelaimi! fur nu nemsim barribu sirgeem un lohpeem? — Bet, redseet, mehâ sawas plawas effam applahwuschî, tâ sakkoht, ar affarahm un skaisîtu seenu sagrahbuschi ar preeku! gan masak ne kâ pehrn, bet dauds wairak ne kâ aispehrn.

Zâ Deews, kas wiffaugstakais un wiffgudrakais namma tehws, proht wissu us labbu greest, winsch pahbdina ilgadd wiffas dsihwas dwaschas ar labpatîschanu! — Kâ ar waffarajeem buhs, to wehl ne warr sinnahî, bet muhsu zerrîba stahw us Deewu. — Ausas un lînni, uswarrejuschî tahs nîfnas pehrkonu sahles, gandrihs wissur labbi rahdahs, bet pee meescheem ne buhs nekahds preeks. Wehl schodeen (6tâ August) wiinni wehl ne irr wahrpâs. Wehfas deenas un ned-

delas aisturreja schahs wahrpâs makstis fur tahs fatwihkuschas stahw un paleek; turklat wehl tahrpini rohnahs, kas, ne tahlu appafsch wahrpû weetas, meeschu stohbrînus zaururbj un tad mîhktas wahrpînas apehd. Zittas wahrpâs pa weenai gan isbehg tahdai samaitaschanai, bet winnas wehl taggad fallas, tik pat agrâ kâ wehlâ fehjumâ. Ja Deews schahs paschas isfargatu no salnas, tad, kas sinn, sawu fehlu wehl atpakkat dabbusim. No appineem un ohgahm schogadd ne buhs nekâs. Jau 31 gaddu us semmi dsihwodams schogadd pirimureis esmu wehrâ nehmis, ka leepahm naw ne kahdi seedi. Pahrtîksim, pahrtîksim, mîhli lautîni, arri schogadd un kad ruddens fwehtki atees, tad Deewam pateiksim no wiffas firds.

L.....g.

No leelas Esereâ. Treschdeenâ, tai 19tâ August pulksten 2 pehz pufsdeenâs pee mums zaur ugguni leela skahde notîkke: jo weenâ gohbâ ne tahlu no muischas par 4 fainneekeem kohpâ 2 istabas, 1 flehts, 2 rîhjas ar pilneem schuhneem un 7 rudsu kaudschem un 3 laidari ar kalpu un peedsihwotaju flehtim un stalleem eeksch weenas pufsstundas tâ no ugguns leefinahm tappe apneintas, ka pee ta stipra wehja, kas to deen puhîte, mas fo warreja glahbt. Jo kaleyî laudis ar uhdeni un zitteem glahbschanas eerohîtscheem fatezzeja, jumpti jau nokritte un ugguns jo breefnîgi wissapfahrt isplehtehs kâ nei istahlahm klahîtu tapt ne warreja. Tam weenam fainneeekam wiffas ehkas un manta tâ fadedsê, ka ne rîkku stabbînsch atlîkke — un patâ, kâ rîhjà dsihwoja, tâ freklâ ween un bassahm kahjahm palîkke — un tas bija wiffa wiinna manta — kas preeksch kahdas stundas labs turrîgs

fainneek's bija bijis; un tāpat teem nabbageem gabjejeem, tik teem apgehrebs muggurā palikke!

Uf! Kahdas waidas un behdas teem tukfcheem palikkufcheem lautineem, kahda fahde muifschai un kahds gruhtums tas buhs wiffam pagastam! —

Kad to fahdi eeksch muhsu naudas rehkina, tad gandrihs ta isneff par tahm 9 ehfahm 2000 rubl. fudr., par teem rudseem kas kaudjes un fchkuhnōs fadefse 250; par teem nomihditeem dahrseem un to nomihditu labbibu 100; un par tahm leetahm un mantahm 700 rubl. fudr.; — tas wifs kohpā istaifa lihds 3050 (trihš tuhftofchi un pee3defnits) rublus fudraba naudā. Ta ugguns no weenas istabas irr zehlu fees, kurrā to krahfni diwejas maisēs zepfchanas behl weenā pufšdeenas laikā diwi reifi effohf kurrinajufchi — kas tatschu leela negudriba irr, un wifswairaf tahdā wehja laikā! —

Zif daschas nelaimes zaur ugguni jau ne tohp redsetas un peedsihwotas, bet kaudis wehl ar weenu par dauds drohfchi un aplam ar ugguni dsihwo; jo wehl newa gads pagahjis ka jau pee mums ween fefchi fainneeki zaur ugguni irr zeetufchi. — Weenās mahjās us seemas fwehtkeem (Dezember 1835) mas puiſitis, kad tur linnus mihsija, ee-eet ar deggoſchu ſtallu rihjā ſtattitees woi dauds wehl irr jamihsta, un tas nejehs to ugguni labbi ne farga, tē ta linnōs tohp un drihs pahw wiffu rihju, kurrā karsti un faufi linni, ispleſchahs, no kam rihja, laidari un flehts nobehge, un tahda fahde kas gan lihds 900 fudr. rubl. wehrta notikke. — Zittās mahjās ſcho pawaffari preeſch jauneem Zurgem, kalps, kas pee ohtra fainneeka bija faderrejis, aplam drohfch, ar degdamu pihipi muttē par ſchkuhni un ſtalli ſtaiga ſawas leetas kraudams, un aiſeet pa tam ar wiffu ſawu mantu pee ta berreta fainneeka zittā gobbā. Tē pehz pahri ſtundahm zeltahs ugguns no ta isgahjuſcha kalpa ſchkuhna un aiſeet laidari un iſtaba ar fainneeka un gabjeju mantu un leetahm. To abbeju mahju-ehkas tappe ſcho waffaru buhwetas, kas dauds darba un isdoh-

ſchanas tā zeenigam fungam kà laudim darrija, — un tahs wehl labbi naw gattawas, kad nu deemschehl ta jau peeminnetā leela ugguns nelai me gaddijahs.

Lai ſchehligs Deews katru mahjas weetinu par tahdu nelaini pafarga, bet lai arri kaudis pafchi ar ugguni bailigi un prahrtigi dsihwo; lai usraugi un teefas wihri arri kahrās mahjās eet un krahfnis un ugguns weetas labbi apſtattahs, un tahs leet fataiſiht un tihriht; lai laudim ar weenu zeeti peefohdina ar ugguni aplam ne dsihwoht, tad tahdas waidas un behdas kas zaur ugguni noteek, ne dabbufim tik beesi redſeht un peedsihwoht.

B — 9.

* * *

Pehrnajā gabbā Kurſemmē zaur ugguns grehkeem parwiffam fahde no 31697 rubleem effohf bijuſi.

* * *

Parifē 1834 peedsimme 19119 laulibas behrni, 9807 puifſiſchi un 9312 meitenes; ahrlaulibas behrni bij 9985, 5079 puifſiſchi un 4906 meitenes — pawiffam 14886 puifſiſchi un 14218 meitenes, pawiffam 29104 behrni. Laulibā kahpe 8091 pahri, nomirre 23015 zilweki.

* * *

Rihgas pilſatam pehz Peterburges pilſata Kreewu ſemmē tas pirmāis ohſts, lai arri ne buhtu tas wiffulabbakais, ne warredams leelus kuggus usneimt, kam jayaleek 7 werstes no pilſata. No Rihgas pilſata wairaf leetas tohp isweſtas, nedf eewestas.

Zowedd: Linnus, kannepus, pakkulaš, linnu un kannepu ſehklas; ſchihs leetas eet us Sweedru, Denemarku, Pruhſchu, Ollenderu un Englenderu ſemmi, un tohp eewestas no Widſemmes, Kurſemmes un Kreewu ſemmes ar brauzameem rihkeem, gan par uhdens gan par ſemmes wirſu.

Rudſi, Kweeſchi, meeſchi, auſas tohp arri aiſweſti us wirſpeeminnetahm ſemnehm un tohp wairaf par uhdens wirſu peewesti.

Negehretas ahdas tohp eewestas no Kur- un Widsemnes, no Wilnas un Witebškas pilfateem.

Taufus aiswedd us Englenderu semmi, un eewedd no Kreerwu semmes.

Kohfus, kà balkus, masta kohfus, dehlus wedd us Englenderu un Dlenderu semmi, un peewedd no Kreerwu semmes. Nihgà arri balki tohp us tam dehlòs safahgeti, ka tohs iswestu.

Kannepu un linnu fehklas iswedd us Pruhšchu, Sweedru, Denemarku semmi un ar laiwahm no Kreerwu semmes peewedd.

Tauwas tohp Nihgà no rehpschlehgereem taifitas un masumu arri iswedd us Dlenderu semmi.

Tabbafu lappas eet us Denemarku un Wahzemmi un peewedd no Kreerwu semmes.

Spalwas, tiklabb rakstamas kà zittas, iswedd us Englenderu un Dlenderu semmi, un eewedd no Kreerwu semmes.

Audeflu, seegetu audeflu iswedd us Denemarku un Sweedru semmi, un peewedd no Kreerwu semmes paprihkeem.

Nitu wilnu aiswedd us Pruhšchu un Englenderu semmi, un peewedd no Kurssemnes un Widsemnes.

Eewedd: Smalku neistaisitu zuffuru no Dlenderu un Englenderu semmes, Nihgà to istaisa gattawu un isfuhta us Kur- un Widsemmi un us Kreerwu semmi un Leifschu semmi.

Sahli eewedd no Spanieru, Portugalu, Spranzoschu un Englenderu semmes, un iswedd us Kur- un Widsemmi, Witebšku, Wilnu un Grodno gubernementu, fcheit fahls lehtaka, nedstur, fur Krohnis fahli pabrdohd.

Silkes eewedd no Norwegu un Sweedru semmes, gan arri masumu no Englenderu un Dlenderu semmes; silkes iswedd kà fahli.

Buhmwillu, tiklabb sawehrptu kà newehrptu, eewedd un istehre us Nihgas pabrihkeem, masumu arri aisfuhta us Pehterburgu un Masfawu.

Indigu eewedd no Englenderu semmes, un istehre Nihgà.

Wihnu, kapeju u. t. j. p. eewedd no Spranzoschu, Portugalu, Englenderu semmes, un iswedd us Kurssemmi, Witebšku un Wilnu.

Lappu tabafu eewedd no Englenderu, Dlenderu semmes, un no Wahzemmes brihw-pilfateem, un istehre Nihgas pabrihšòs.

Neistaisitas sihdes, kohzinus kas geld pee pehrweschanas eewedd no Englenderu semmes un Libekes pilfata un istehre Nihgas pabrihšòs.

Delsu leetas un iskaptis eewedd no Libekes un iswedd us Leifschu un Kreerwu semmi.

Alwu eewedd no Dlenderu semmes un istehre Nihgà.

Iswedd parwiffam no Nihgas pilfata naudas wehrtibà par 46 millionu pap. rubleem prezzes, eewedd par 16 millionu pap. rubleem, un Krohnis tullu naudà no pilfata eedabohn 8 fints-tuhkštoschu rublus.

Nihgas pilfatam pascham peederrigas 23 leelas laiwas, 12 eet us tahtahm semmehm; stary matroscheem atrohn wiffuwairak Widsemnekus, Pinnus un Kreerwus no Archangela pilfata, fuggu kungi mehds Wahzeefchi buht.

* * *

Wahzemme schim brihscham 5 brihw-pilfati: Amburge, Libek, Frankfurte, Bremen un Krakau; schie tohp walbiti no saweem rahts-kungeem, kurrus tee no sewim paschi eezell un schie ne stahw appaksch nekahda Keisera, jeb Kehnina, jeb Leelunga. Tee 3 pirimi baggati pilfati.

* * *

Nihgas pilfata aprinkf 8 zuffura pabrihki, 6 tabafu pabr., 5 buhmwilles pabr., 3 frezzu pabr., 3 pabr. eefsch glahsu leetahm, 2 sihdes pabr., 2 wadmallas pabr., 2 papihres pabr., 1 wadmallas un buhmwillu pehrweschanas pabr., 1 sudmalla fur elju mall, 1 ahdu pabr., 1 ehmars, kas kapparu kall.

Teesas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Reiserifkas Majesteetes, ka Patwaldineeka wiffas Kreewu Walfis 10. 10. 10., tohp no Kalkuhnes pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taifnas prassifchanas woi meleschanas pee tahs affahtas mantas ta nelaika, pee Kalkuhnes muifchas par muifchas zilweku peerakfita Otto Janfohn buhtu, usaizinati, ar sawahm taifnahm prassifchanahm weena gadda starpâ schein peeteiktees un sagaidiht ko teefa pehz liffumeem spreedihš, jo wehlaſ neweens wairs ne taps klaufihts.

Zalibhs arri tee, kas peeminnetam Otto Janfohn ko parradâ buhtu, teek usaizinati, wirspeeminnetâ laikâ sawus parrabus aismalfahf. Kas kluffu zeetihs, tam buhs dubbulti sawi parradi jaatlifhsina.

Kalkuhnes pagasta teefa, 1mâ August 1836. 2
(Z. S.) Joseficz Adam, pagasta wezzakais.
(Nr. 130.) G. Perlemann, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tahs Reiserifkas Majesteetes, ka Patwaldineeka wiffas Kreewu Walfis 10. 10. 10., tohp no Wirkusmuifchas (Heiden) pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taifnas parradu prassifchanas pee ta Wirkus muifchas fainneeka Kunzu Sprizza buhtu, kas sawas mahjas nespehzibas dehl atdewis un pahr kurra mantu konkurse spreedta, usaizinati, wifwehlaſ libhs 29tu August f. g. pee schihš pagasta teefas peeteiktees, jo pehz schi termina neweens wairs ne taps klaufihts un saudehs sawu teesu.

Wirkusmuifchas pagasta teefa, 1mâ August 1836. 1
(Z. S.) Jurre Freudenberg, pagasta wezzakais.
(Nr. 83.) Ernst Bauer, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

No Sarkanas muifchas (Rothhof) pagasta teefas teek wiffi parradu deweji to nomirruschu fainneeku Mangelu Mahrtina un Kattelapu Zahna usaizinati, ar sawahm prassifchanahm un meleschanahm libhs 16tu Oktober f. g. pee schihš pagasta teefas peeteiktees. Zalibhs arri tee, kas scheem nelaikeem ko parradâ buhtu, teek usaizinati, sawus parrabus aismalfahf. Kas kluffu zeetihs, tam buhs pehzak dubbulti sawi parradi jaatlifhsina. Sarkanas muifchas pagasta teefa, 7tâ August 1836. 3

††† Fanne Janfohn, peefehdetais.
(Nr. 95.) Dr. Stavenhagen, pagasta teefas ffrihweris.

No leelas Wirzawas pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas taifnas parradu prassifchanas pee ta libhschinniga leelas (Kloppmann) Wirzawas fainneeka leela Ratteneeku Ehrmann Dfenna buhtu, pahr kurra mantu, inventariuma, truhkuma, magafihnes un zittu parradu dehl, konkurse spreedta, usaizinati, ar sawahm prassifchanahm wiffwehlaſ libhs 23schu September f. g. pee schihš pagasta teefas peeteiktees, ar to pamahzifchanu, ka pehz schi termina neweens wairs ne taps klaufihts.

Leelas Wirzawas pagasta teefa, 29tâ Juhli 1836. 2
(Z. S.) ††† Ewert Ehrman Pinzer, pagasta wezzakais.
(Nr. 79.) Chr. Jacobsjohn, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

Wiffi parradu deweji ta Slogunes muifchas wezza fainneeka Gigera Janna Janfohn, pahr kurra mantu konkurse nospreesta, tohp usaizinati, 6 neddelu starpâ pee schihš teefas peeteiktees, zittabi neweens wairs ne taps klaufihts.

Slogunes pagasta teefa, 25tâ Juhli 1836. 1
(Z. S.) ††† Mikkel Kwakan, pagasta wezzakais.
(Nr. 70.) Andr. Frischfeld, pagasta teefas ffrihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Kab 13tâ September f. g. schihdeem fwehtfi, tab teek zaur scho finnamu darrihts: ka Remtenes tirgus ne 13tâ bet 11tâ September f. g. Remtenes muifchâ tiks turrehts.

Remtené, 20tâ August 1836. 3
Muifchas waldischana.

* * *

Wezs-Luzes fainneekam Kaula Lohmu Krischanam 6tâ Augusta nakti 6 firgi no aplohka isfagti. Weens bij melns, rubbula leelumâ balta blesfite peeré 9 gaddus wezs, ohtrs tihri melns bes fihmes 12 gaddus wezs; treschais schimmels, mehrais firgš 5 gaddus wezs; zettortais dumfch, fruhfis spalwa tâ ka rip-paini greeschahš 3 gaddus wezs; peektais farkans kummelfch 2 gaddus wezs bes fihmes; festais bij beh-
ra kehwe 6 gaddus wezza. Kas pahr scheem firgeem ffridru finnu Wezs-Luzes muifchâ dohd, dabbohn 5 rublus pateizibas naudas.

W r i h w d r i f f e h t .

Nojuhymallas-gubernementu angftas waldischanas pusses: Hofraht von Braunfchweig, grahm. pahrluhfotais.